

njem organarske znanosti organografije — projektirao je na desetke novih i sudjelovao u obnovi starih orgulja — omogućili su mu da u koncertne programe postavi stare, klasične, romantične i moderne autore. Ali kao da su mu najintimnije bile partiture s bogatom koloraturom, u kojima je njegova čista i bujna umjetnička osjetljivost znala instiktivno naći raznovrsnu i adekvatnu registraciju. Njegove interpretacije na orguljama bile su posebno cijenjene radi čistog fraziranja, poznavanja stila, preglednog tematskog vođenja melodijskih linija i jasne boje zvuka. Svojim instrumentom — orguljama — znao je tako savršeno upravljati da iz prašume raznih srebrenastih glasova pod fantastičnim suncem zajedničkog zvuka proizvede uzvišene i intimne izražajne osjećaje ljudskog srca.

Mo. Santini je i skladao, ali većinom za liturgijsku uporabu. Skladbe su mu pretežno vokalno-crkvene često nastale na poticaj prijatelja za potrebe bazilike sv. Antuna u Rimu. Napisao je desetak misa (jedna je izvedena u zagrebačkoj katedrali), mnogo moteta, psalama, antifona, himana, pjesama i skladbi za orgulje. U skladbama je uočljiv logičan razvoj, jednostavna ali bujna melodija, prirodna deklamacija liturgijskog teksta, široka raspjevanost vlastita talijanskoj vokalnoj crkvenoj glazbi. Izradio je svoj osobni stil u kojem se osjeća utjecaj tradicionalnih modela crkvenih skladbi što ih je poprimio u školi R. Casimirija, računajući u isto vrijeme i na mogućnosti izvađača za koje je skladao. Izražaj mu je jasan, logičan i osjećajan.

Kroz 25 godina — 1933—1968 — bio je regens chori u franjevačkoj bazilici sv. Antuna u Rimu. Formirao je veoma dobar muški pjevački zbor — oko 80 pjevača — od mladih franjevaca studenata — sveučilištaraca s Antonijanuma. Svojom umjetničkom nadarenošću, a još više simpatičnim, prijateljskim i bratskim saobraćajem s mladim studentima ostavio je kod njih uspomenu istinske i nepatvorene bratske ljubavi. Čitave generacije mladih franjevaca sada viših crkvenih dostojanstvenika, provincijala, profesora, učenjaka — mozak reda — prošli su kroz njegovu školu bratstva i franjevačke jednostavnosti.

Ono čime je najviše zadužio franjevački red — sva četiri ogranka — a posebno talijanske franjeve jest: organizirao je i na čvrste temelje postavio udruženje talijanskih franjevaca glazbenika. Predsjedao je kongresima u Firenci, Asizu, Loretu itd. i davao direktive na tečajevima udruženja. Tu su se stvarale upute i uređenja o reformi glazbenog školstva crkvene glazbe u franjevačkom redu i o obnovi postkoncilske liturgijske glazbe. Bio je član odbora za crkvenu glazbu rimskog Vikarijata.

Otišao je od nas nečujno, po noći, na prstima — iako je bio veoma veseo, živ, pravi Toskanac — ne htijući nikoga uznemirivati, ostavivši nas iznenađeno; on koji kroz gotovo 40 godina nije štedio svoje energije razasipajući prebogatice riznice ove umjetnosti: kao profesor Papinskog Instituta za crkv. glazbu u Rimu, kao organist i regens chori u rimskoj bazilici sv. Antuna, kao poznati i vrijedni majstor na orguljama i neumorni propagator obnovljene postkoncilske liturgijske glazbe.

M.

PRIKAZI

Lovro Županović:

VARAŽDINSKI SKLADATELJSKI KRUG S KRAJA XVIII STOLJEĆA

Ove godine je u nizu *Spomenici hrvatske glazbene prošlosti* (izdanje Društva hrvatskih skladatelja) dr Lovro Županović priredio 4. po redu svezak kojemu je naslov *Varaždinski skladateljski krug s kraja XVIII st.* Svezak je objelodanjen neposredno prije održavanja Varaždinskih baroknih večeri, a izbor skladbi prilagođen je jednom koncertu (vremenski i stilski). Tako je, napomenuo je autor ovog sveska u predgovoru, »možda i po prvi put u hrvatskoj glazbenoj kulturi, postignuta sinhronost optičkog i zvučnog prezentiranja stanovite glazbene građe«, a na Varaždinskim baroknim večerima ponovno su u punom zvučnom sjaju oživjela djela varaždinskih skladatelja.

Varaždinski skladateljski krug tvore tri skladatelja: Ivan Werner (1752—1786), Leopold Ignacije Ebner (1769—1830) i poznati češki skladatelj Ivan Krstitelj Vanhal (1739—1813) koji je radi oporavka od bolesti proboravio oko 8 godina na imanjima grofa Erdödyja u Varaždinu i okolici. I. K. Vanhal je za vrijeme boravka u Varaždinu napisao 10 djela (3 za svjetovno i 7 za duhovno područje) koja do sada nisu bila poznata široj javnosti. U ovom su svesku priređene njegove dvije simfonije (*Simphonia ex C* i *Sinfonia in G*). I. Werner je 10 posljednjih godina života djelovao kao gradski orguljaš u Varaždinu. Napisao je 6 djela s duhovnog područja. Među njima se osobito ističe *Benedictus* (za alt, bas, 2 violine i orgulje); ovim je djelom skladatelj predstavljen u ovoj zbirci. L. I. Ebner je najznačajniji predstavnik ovog skladateljskog kruga. Podrijetlom je Austrijanac, ali se rodio, odgojio i djelovao cijelog života u Varaždinu. Vrijeme njegova skladateljskog djelovanja zahvaća

konac 18. i tri decenija 19. st. U ovom je izboru predstavljen samo djelima koja su nastala krajem 18. st: od 4 nastala djela 2 su priređena u ovom svesku oratorij *Pod križem* i *Arija u čast sv. Ivana Nepomuka*. Posebno treba istaknuti oratorij *Pod križem*, jer je to — ma da je najranije poznato Ebnerovo djelo — najbolje i u njegovoj i uopće u dotadašnjoj glazbenoj literaturi varaždinskih skladatelja.

Autor je, dosljedan dosadašnjoj praksi, i u ovom svesku u studiji obradio povijesni okvir u kojem su varaždinski skladatelji djelovali, podatke o njihovu životu i stvaralačkom radu, iznio analizu priređenih djela uspoređivši ih sa ondašnjih evropskim stvaralačkim nastojanjima, opisao postupak pri izradi partitura i na kraju donio kratki sažetak na francuskom jeziku. U partiturama je svaki svoj zahvat vidljivo naznačio (uglatim zagradama, odnosno manjim notnim znakovima) pa je moguć i uvid u izvorni oblik skladbi (rukopisi — partiture čuvaju se u arhivu samostana Uršulinki u Varaždinu) i postignuta je potrebna preglednost. U »Benedictusu« I. Wernera ostavljen je — razumije se — samo latinski tekst, a u »Ariji u čast sv. I. Nepomuka«, odnosno u oratoriju »Pod križem« uz originalni njemački tekst potpisan je i hrvatski prepjev V. Rabadana. Već je napomenuto da su pripremljena djela varaždinskih skladatelja oživljena na izvrsno izvedenom koncertu spomenutih skladbi na Varaždinskim baroknim večerima, što je svojevrsan uspjeh i povjerenje prema muzikološkom radu dra L. Županovića sa strane onih koji su organizirali koncertne izvedbe. I kao što su prema sudu izvjestitelja izvedene skladbe bile pravi umjetnički doživljaj, tako su i varaždinski skladatelji i njihova djela vrijedno otkriće glazbenih dostignuća u povijesti hrvatske glazbe, kojim će se obilno moći poslužiti i oni crkveni zborovi koji su u mogućnosti pripremati koncerte duhovne glazbe.

I. Š.